



EEN VERANTWOORDING VAN EEN BIJZONDER PROCES EN EEN GESLAAGD PROJECT

Hierbij presenteren wij een verantwoording voor de door u toegezegde bijdrage aan ShELFISH, voor de ontwikkeling van het danstheaterproject *Life & Times*.

Wij bedanken u van harte voor de mogelijkheid een uniek en succesvol project te produceren. De realisatie van *Life & Times* bracht ons een flinke stap vooruit in onze missie en als organisatie.

Realisatie in een complexe context

De realisatie van *Life & Times* vond, zoals u zich kunt voorstellen, plaats in een complexe context. Zoals we eerder met u communiceerden, werd de artistieke creatie van *Life & Times* omwille van de Covid 19 crisis uitgesteld naar voorjaar 2022.

Dit in de eerste plaats vanwege de impact van deze crisis op de samenwerkende maatschappelijke partner ELKER/ Portalis die de deuren na maart 2020 gedurende verschillende periodes gesloten moest houden.

Parallel was er de grote impact op de cultuursector waar de theaters meerdere keren geruime tijd gesloten waren. Dat had een desastreuze weerslag op de beschikbare presentatieplekken en op de voortgang van ons productieproces. Er ontstonden, na annulering en uitstel van voorstellingen, ook gevolgen voor het speelschema van *Life & Times*.

Speellijst:

We hebben, na annuleringen en uitstel van voorstellingen omwille van Covid 19, waarbij De Molenberg in Delfzijl in een laat stadium de voorstellingsavond annuleerde, het volgende speelschema van 17 voorstellingen en publiekspresentaties gerealiseerd:

15-02-22	Tijdens Fish Talks - Grand Theatre
01-03-22	Tijdens Fish Talks - Grand Theatre
29-03-22	Tijdens Fish Talks - Grand Theatre
07-04-22	toonmoment Pianofabriek Brussel
23-04-22	openbare repetitie Moving Futures festival – Grand Theatre
06-05-22	Try-out – Grand Theatre
07-05-22	Première – Grand Theatre
08-05-22	Grand Theatre
11-05-22	Kikker/ Utrecht
24-05-22	Corrosia / Almere
04-06-22	Odeon / Zwolle
19-08-22	boekpresentatie Noorderzon Performing Arts Festival & Society
29-10-22	Grand Theatre
23-11-22	Koornbeurs / Franeker (i.s.m. Stormram)
28-01-23	Molenberg / Delfzijl (i.s.m. Stormram)
04-02-23	Theater Sneek (i.s.m. Stormram)
15-02-23	De Nieuwe Kolk/ Assen (i.s.m. Stormram)

We zijn daarmee uiteindelijk nagenoeg uitgekomen op de in onze oorspronkelijke aanvraag genoemde cijfermatige doelstelling. Hoewel in seizoen '23 - '24 nog enkele hernemingen van

Life & Times staan gepland, die we kostendekkend hopen te realiseren, sluiten wij naar u met deze verantwoording, vanwege de door u vastgestelde einddatum, *Life & Times* in die zin af.

De voor de voorstellingen overeengekomen vergoedingen waren bevredigend maar wel wat lager dan begroot en deels ook partages (met lagere garantie) in plaats van de geplande uitkoopsommen. Het risicomijdende beleid van de theaters na de pandemie, toen het publiek voorzichtig terugkwam naar de theaters, speelde daarbij zeker een rol.

Doordat pas in de loop van 2022 de voorstellingen op gang kwamen, heeft de acquisitie van mogelijke voorstellingen in het buitenland vertraging opgelopen. Daarmee zijn we in dit voorjaar met het promotiemateriaal dat de voorstellingen in Nederland opleverde, kunnen beginnen. We hopen *Life & Times* in 2024 ook internationaal te presenteren.

Niet te voorziene ontwikkelingen

De pandemie beïnvloedde onze fondswerving.

Daarop terugkijkend vinden we dat we, gegeven de situatie, een tevredenstellend bedrag aan bijdragen bij publieke- en private fondsen wisten te werven. Kunstraad Groningen, Fonds21, Stichting Beringer Hazewinkel, Stichting Dioraphte, Station Noord, Grand Theatre, maatschappelijke partner ELKER/ Portalis, Pianofabriek en uw fonds zegden toe te investeren in het project.

Uiteindelijk wisten we een totaal budget te creëren van 123.912,- euro

Zoals gezegd bleek pas in de loop van 2022, vooral door niet te voorziene factoren, dat het beschikbare budget lager was dan het in onze aanvraagbegroting werd genoemd.

De hoofdoorzaken van het verschil, waren de niet gehonoreerde (weggeprioriteerde) aanvraag van het Fonds podiumkunsten (35.050,- euro) en die aan de Provincie Groningen (13.000,- euro) .

Daarbij kwam dat St. Dioraphte midden 2022 naar ons aangaf, een eerder toegekend bedrag van 37.500,- euro voor ons volledige programma aan projecten voor twee jaar, op een andere manier in ons te willen investeren. Dit leidde ertoe dat in een laat stadium bleek dat een lager bedrag van hun kant voor *Life & Times* beschikbaar was. Een vergelijkbaar proces deed zich voor in onze relatie met het Grand Theatre, waarmee wij in 2021/2022 ook een tweejarige financieringsrelatie hadden.

Met de gerealiseerde omzet is via de andere inkomsten in onze ogen een goede matching gerealiseerd van de door uw fonds toegezegde bijdrage.

In de aanvraagbegroting bedroeg de aan uw fonds gevraagde bijdrage 11 % van de omzet. In de realisatie was dit uiteindelijk 16 %.

Wij nemen het minimale positieve eindsaldo van *Life & Times* nu eerst op in onze risico reserve binnen het eigen vermogen balansreserve en zullen dit bedrag van 5.000 euro,- als eigen bijdrage opnemen in een nieuwe aanvraag die wij op korte termijn zullen doen toekomen.

Inhoudelijke heroverwegingen versus resultaat

De verschuiving in planning en de financiële ontwikkelingen ten aanzien van het beschikbare budget leidden onvermijdelijk ook tot een aantal artistieke-inhoudelijke heroverwegingen en tot kostenbeperkingen, op een aantal punten zelfs nadat het repetitieproces al gestart was.

Omwille van de Covid inreisbeperkingen werd de residentie in CAMPO (Gent, België) vanuit die organisatie afgelast.

Zo lieten we noodgedwongen de separate opdrachten aan een filmmaker en lichtontwerper vervallen. We zorgden met een aangepaste opzet van scenografisch en digitaal ontwerper WERC voor een deels ander doch innovatief toneelbeeld, waarover we overigens later veel complimenten kregen.

Dunja Jovic werd niet geëngageerd voor de choreografie. Vanuit hun ervaringen met de jongeren tijdens de workshops in ELKER/ Portalis hebben de dansers Olympia Kotopoulos en Matija Franjes i.s.m. Veerle Van Overloop de choreografische taal ontwikkeld, wat heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van de artistieke signatuur van ShELFISH.

Daarnaast voerden we op een reeks begrotingsposten (deels efficiency) bezuinigingen door.

In het bijgevoegde overzicht van de financiële realisatie geven we de heroverwegingen in dat opzicht weer in een extra kolom, mede als verantwoording van verschillen tussen aanvraagbegroting en realisatie.

Anderzijds ontstond een uitdagende kans op het generen van aanvullende impact in een nieuwe en originele vorm. We besloten tot de realisatie en publicatie van een (vooral gratis) te verspreiden boek *Het Hele Werk*, waarmee we de mogelijkheid schiepen uitgebreid verslag te doen van het samenwerkingsproces en de workshops met de betrokken jongeren. Het resultaat was een boek met een gedetailleerde beschrijving van het bijzondere proces met de jongeren, een fraaie vormgeving en met verspreidingsmogelijkheden en kansen op impact naar verschillende doelgroepen; onze partner ELKER/ Portalis, haar cliënten, het publiek bij voorstellingen, ondersteunende instellingen en fondsen. Ook aan uw adviseur hebben we een kopie van het boek per post toegestuurd.

Impuls aan de organisatie

Werkende aan *Life & Times* zetten we stappen qua organisatiekracht. Met een bescheiden structurele kernorganisatie- een hecht en intergenerationeel team- met daarom heen een cirkel van zeer betrokken freelancers.

Voor ons als groeiende instelling is het in de hand houden van zakelijke risico's heel belangrijk.

Om bijv. eventueel tegenvallende inkomsten uit private fondsen en oplopende kosten van bijv. interdisciplinaire elementen te kunnen beheersen, werken we anticiperend met scenariobegrotingen en in de oorspronkelijke aanvraagbegroting met een risicomarge. Op basis daarvan konden we zo zorgvuldig mogelijk produceren, scherp monitoren en lasten en baten in balans houden ondanks de steeds veranderende omstandigheden. Productioneel werkten we doordacht en duurzaam met onze partners samen. We willen immers een

langdurige relatie met ook financiers uit andere sectoren opbouwen. Vooral door onze sociaalmaatschappelijke inzet zien we kansen om bijdragen te ontlokken van fondsen en overheden vanuit andere domeinen dan cultuur, bijv. welzijn, justitie of gezondheidszorg. Goede aanzetten voor het leggen van duurzame relaties wat dat betreft ontstonden vooral bij het traject met ELKER/ Portalis.

Over de inhoudelijke ontwikkeling van LIFE & TIMES

De ontwikkeling van het concept startte met een bericht van 9 september 2016 in NRC:

‘NET VOLWASSEN STIERF JORDY VAN DE HONGER

De Vlaamse tiener Jordy Brouillard (1997-2016) stond er opeens alleen voor na een leven in de jeugdzorg. Dat liep slecht af.’

Na vijftien jaar in jeugdinstituten te hebben geleefd, werd Jordy op zijn achttiende op straat gezet, dan eindigt immers de jeugdzorg – ook hier in Nederland. Hij redt het niet alleen en sterft in een tentje door hitte en ondervoeding. Hierdoor geraakt voelde ShELFISH de urgentie om in een interdisciplinair project de omstandigheden te onderzoeken die ertoe leiden dat dit soort jongeren vast komt te zitten in de maatschappij. Anonimiteit is er mede de oorzaak van dat ze als politiek instrument kunnen worden ingezet, of andersom: vergeten worden en uit het zicht gebracht. We wilden met *Life & Times* een aantal kwetsbare jongeren uit de anonimiteit halen en ze als mens aanwezig maken.

Life & Times is een danstheaterproject dat in haar eerste fase een co-creatie was met jongeren uit de gesloten jeugdzorginstelling van ELKER in Groningen. Vertrekpunt was het boek *Leven en wandel van Michael K.* van J.M Coetzee. De radicale bewerking van Coetzee's tekst versmolt met dans, spoken word, elektronische muziek en scenografie tot een caleidoscopisch verhaal over de eenzame dwaaltocht van deze jongeren en hun poging zich daar uit te vechten.

We trokken een parallel tussen deze Michael K. en de jongeren in de gesloten jeugdinstituten in het noorden van Nederland anno 2022. Wie zijn die jongeren? Wat zit er in hun ‘rugzak’ en hoe moeilijk is het voor hen om zich te verhouden tot onze complexe maatschappij waar heel wat sociale vaardigheden worden vereist wil je je draai erin kunnen vinden? De stemmen van vijf jongeren uit de instelling vertolken het verhaal van Michael K., het hoofdpersonage uit het prachtige boek van Coetzee. Het publiek hoort tevens de pogingen, vragen en reflecties van de jongeren op de tekst en op het verhaal. Als bezoeker word je op die manier een onwerkelijke wereld ingezogen en ervaar je het complexe labirint waarin jongeren zoals Michael K. zich bevinden.

Deze totaalervaring was gericht op een intergenerationeel publiek geïnteresseerd in nieuwe vormen van hybride theater, maar zeker ook voor specifieke doelgroepen die zich omwille van het maatschappelijke onderwerp aangesproken voelden, hetzij op persoonlijk hetzij op professioneel vlak.

Maakproces

Veerle Van Overloop en Judith Blankenberg maakten een radicale bewerking van het boek 'Leven en wandel van Michael K.' van J.M. Coetzee.

Michael K. is een sociaal beperkte jongeman die een anoniem leven leidt als gemeentewerker. Hij heeft zijn hele leven in instellingen geleefd. Zijn moeder kwam af en toe op bezoek. Op een dag vraagt zijn moeder hem om haar, doodziek als ze is, terug te brengen naar haar geboortegrond. Onderweg overlijdt de moeder. Met haar as in een doosje, zet Michael de reis voort. Wat volgt is een apocalyptisch relaas van een jongen die niet genoeg van de wereld begrijpt om zich erin te kunnen handhaven.

De bewerking was erop gericht om de taal zo toegankelijk mogelijk te maken zodat de geschreven tekst de jongeren zo min mogelijk intimideerde. Dit betekende vooral een rigoureuze ingreep in de lengte van het boek en een aanpassing van opmaak van de tekst en hier en daar een aanpassing van taalgebruik.

In het gebouw van ELKER/ Portalis zochten we de jongeren die daar permanent verbleven en naar school gaan, op en nodigden hen uit om in een apart klaslokaal met de tekst aan het werk te gaan.

Hiermee bedoelen we: de tekst begrijpend lezen, analyseren, luidop voorlezen om uiteindelijk een audio opname te maken van de tekst. Deze audio opname werd in een tweede fase in een geluidsstudio gemixt met muziek die door muzikanten Niels van Dam en Fons Herder speciaal voor deze voorstelling werd gecomponeerd. De jongeren zochten onder begeleiding van Veerle mee naar de gepaste sfeer en inkleuring van de tekst en bepaalden zo mee de sfeer van de gehele geluidsopname en de uiteindelijke voorstelling. De jongeren waarvan sprake werden door een rechterlijke machtiging tijdelijk geplaatst in de gesloten jeugdinstelling waar ze niet zomaar zonder toestemming kunnen weggaan. Door het project binnen de instelling en aangepast aan hun individuele tijdsschema te realiseren, was het voor de jongeren mogelijk om deel te nemen aan een culturele activiteit.

Proces met de jongeren en samenwerkingspartner ELKER/Portalis

De jongeren die verblijven in de gesloten jeugdinstelling zijn, zoals gezegd, een kwetsbare, maar zeker ook een diverse doelgroep met verschillende achtergronden en problematieken. Een groot deel van deze jongeren is zeer intelligent en voelt een noodzaak om zich te laten zien en/of horen, maar weet niet altijd hoe óf heeft daar in hun jonge leven geen of amper handvatten voor gekregen.

De jongeren die verblijven in deze bijzondere jeugdzorginstelling kampen met complexe (mentale) problemen omwille van uiteenlopende omstandigheden. Dit resulteert meestal in probleemgedrag, ook tijdens de schoollessen, waardoor ze vaak uit de klas worden gestuurd, hun onderwijstijd korter wordt waardoor hun leerachterstand groter wordt met nog meer frustratie en probleemgedrag tot gevolg.

Begrijpend leren lezen is één van de vakken waar omwille van gemiste onderwijstijd een enorme grote achterstand wordt waargenomen bij deze jongeren, terwijl dit een vaardigheid is die je als volwassene bijna dagelijks nodig hebt.

Jeugdzorgorganisaties en in het bijzonder ELKER/Portalis ziet zich geconfronteerd met steeds minder middelen en draagkracht. Hierdoor is er te vaak te weinig adequate zorg voor deze jongeren, waardoor hun persoonlijke situatie en functioneren ontoereikend verbetert met alle gevolgen van dien.

Vanuit deze wetenschap omarmden de verantwoordelijken van ELKER/ Portalis dit project en verleenden ze hun volledige steun en medewerking.

ShELFISH wilde door middel van dit project en vanuit hun artistieke kennis en engagement een positieve input geven aan het zelfvertrouwen en zelfbeeld van de deelnemende jongeren.

Door ons project binnen een gesloten instelling te realiseren was het voor deze specifieke groep jongeren die daar wonen mogelijk om deel te nemen aan een cultureel vormende, creërende activiteit, wat in de praktijk helaas vaak niet mogelijk blijkt.

In 2019 nam Veerle contact op met een verantwoordelijke van ELKER/ Portalis Jeugdhulp & Onderwijs. Deze organisatie in Noord-Nederland helpt kinderen, jongeren en hun ouders bij complexe opgroei-, onderwijs- en opvoedvragen door de inzet van (hoog) specialistische hulp.

Tijdens een aantal bijeenkomsten vertelde Veerle over het plan voor een theaterproject *Life & Times* en legde ze uit waarom ze wil samenwerken met een aantal jongeren uit de instelling. Het plan werd enthousiast onthaald, uiteraard met de nodige kanttekeningen aangaande valkuilen en protocollen m.b.t. o.a. de bescherming van de privacy van de jongeren, toestemming van ouders/voogd, complexiteit rondom planning wegens verloop onder de residerende jongeren.

Bij wijze van kennismaking met de instelling en haar bewoners gaven Veerle en danser Olympia Kotopoulos tijdens de vakantieweken in 2020-2021 dansles aan de jongeren van de gesloten jeugdzorg. Aan den lijve ervaren ze het reilen en zeilen binnen de muren van de instelling en ontstaan de volgende onderzoeksvragen: hoe ga je met deze jongeren om, hoe werken de protocollen omtrent veiligheid in de praktijk, wat te doen in geval van crisis, op wat voor aanwijzingen reageren ze open en positief.

Door uitvoerig de tijd te nemen om kennis te maken met de organisatie van ELKER/ Portalis en hen zeer nauw te betrekken in de aanpak en planning voor het werken met de jongeren ontstond er een groot wederzijds vertrouwen. Ook tijdens het creatieproces was er geregeld ruimte voor terugkoppeling en werden verantwoordelijkheden nauwgezet bewaakt.

Dit grote vertrouwen resulteerde in een onbeperkte toegang voor Veerle tot het instellingsgebouw wat het benaderen en engageren van de jongeren positief beïnvloedde. Tegelijkertijd betekende dit ook dat Veerle op eigen kracht en initiatief haar werk kon doen,

zonder beroep te moeten doen op een medewerker van ELKER/ Portalis, wat niet wenselijk zou zijn gezien de toch al hoge werkdruk binnen een complexe werkomgeving.

In september 2021 werkten we samen met de directie van de interne school en de leefgroepen een planning uit om de tekstrepetities voor *Life & Times* aan te vangen.

Tijdens een aantal maanden werkte Veerle met vijf jongeren aan de radicaal bewerkte tekst van Coetzee. Beetje bij beetje maakten zij zich deze literaire tekst 'eigen'. De taal van Coetzee fungeerde als middel om de jongeren fysiek en verbaal een de praat te krijgen, opdat ze (indirect) hun verhaal kwijt konden. Deze vertolkingen namen we op en voegden ze samen met een muzikale compositie die als soundscape doorheen de uiteindelijke voorstelling verweven werd.

Impact op de deelnemende jongeren

Om iets te kunnen zeggen over de impact op de jongeren van hun participatie aan *Life & Times* gebruiken we graag een aantal fragmenten uit het geluidsbestand zoals die te horen is tijdens de voorstelling:

L. (16 jaar): Ik vind het eigenlijk wel een mooie tekst.

Veerle: Ja?

L.: Ja. Ook best wel ingrijpend eigenlijk. Dat dat zo gebeurd is voor die jongen, ja.

B. (14 jaar): Ja maar ik kan dat niet toch. Ik raak daar geprikkeld voor. Ik word al gek in mijn hoofd. Ik krijg dan storing. Ik kan daar niks aan doen.

Veerle: Word je dan nerveus?

B.: Nee ik word niet nerveus of zo. Maar ik word gewoon. Ik raak gewoon zwaar overprikkeld, toch. Gewoon is niet goed voor mij.

Veerle: Door die woordjes bedoel je.

B.: Ja. En dan kan ik. Dan krijg ik gewoon error in mijn hoofd, snap je?

Veerle: Oh ja. Dat snap ik.

B.: Gewoon storing.

Veerle: Daar kan ik me iets bij voorstellen... En als we nou af en toe één zin zouden doen?

B.: Gaat moeilijk voor mij, man. Oké. Net zoals nu. Ik raak nu alweer helemaal helemaal para in mijn hoofd toch, gewoon.

Veerle: Terwijl je het hartstikke goed doet.

B.: Ik weet, ik weet, ik weet.

Veerle: Ja. Zullen we nog één keer, deze proberen. Heel rustig.

B.: Ja ik kan proberen, maar ik denk wel dat ik para ga worden, man.

Veerle: Oké, laten we nog één keer proberen

B.: Ja

Veerle: Anders alleen dit stukje, zie je dat zitten?

B.: Ja

---- B. leest het stukje heel rustig voor ----

Veerle: Supermooi. Echt.

B.: Ja

Na een uitgebreide en stevige evaluatie van dit project met een leerrijke en inspirerende uitkomst zijn beide partners vastbesloten om hier een vervolg aan te geven. Voor zowel ShELFISH als ELKER/ Portalis is deze samenwerking op meerdere vlakken geslaagd en hebben beiden de wens geuit om de opgedane kennis en ervaring in de toekomst voort te zetten in een nieuw innovatief project dat tot een hoogstaande artistieke vorm leidt, maar dat mogelijk mede inspirerend kan werken voor het theaterveld en de zorg.

Door het samen lezen en ontleden van een fictief verhaal met een theatermaker ontwikkelden de jongeren een bredere woordenschat, analyseerden we samen de verhaallijnen en de ontwikkeling van de personages. We ontdekten samen raaklijnen met de belevingswereld van de jongeren, waardoor ze via een fictieve weg reflecteerden op hun eigen realiteit. Door het luidop voorlezen, opnemen en her-beluisteren van de tekst ontwikkelden de jongeren meer zelfvertrouwen en bewustzijn over hun stemgebruik en articulatie. Ze leerden om beelden en/of emoties uit de tekst over te brengen. De gekozen vorm van artistieke expressie droeg in onze ogen concreet bij aan een positiever zelfbeeld bij deze jongeren. Dat is vanzelfsprekend een constructieve bijdrage aan hun terugkeer en functioneren binnen hun leefomgeving.

Productie van de voorstelling

Het ShELFISH -kernteam bestaat uit artistiek leider en creatief producent Veerle Van Overloop, performer Olympia Kotopoulos, dramaturg Judith Blankenberg, marketeer Karlijn Vermeij en zakelijk adviseur Frits Selie.

Het artistieke team van *Life & Times* bestond grotendeels uit de mensen met wie Veerle eerder samenwerkte in vorige projecten. Deze makers en kunstenaars hebben gemeen dat ze excelleren in hun vakgebied en tegelijkertijd in staat zijn om een brug te slaan naar andere kunstdisciplines om tot een gezamenlijke theatertaal te komen en daarbinnen de artistieke signatuur van ShELFISH steeds verder door te ontwikkelen.

Het werk van ShELFISH onderscheidt zich door de koppeling van een groot artistiek vakmanschap aan een sterk sociaal engagement met hoogwaardige theaterprojecten als resultaat.

De 'spoken word' van de jongeren werd gemixt met speciaal voor deze voorstelling gecomponeerde muziek van Fons Herder en Niels van Dam.

'Om de stemmen van de jongeren te dragen, hebben we een dynamische compositie gemaakt, waarin hun spanning voelbaar werd.

Na talloze uren graven in de audio heb ik het gevoel dat de jongeren een deel van mij zijn geworden.' – uit *Het Hele Werk*, door Niels van Dam

Omwille van hun danskwaliteit maar zeker ook hun expressieve en sensitieve theatrale uitstraling stonden Olympia Kotopoulos en Matija Franjes op scène.

De ervaring die Olympia had opgedaan tijdens het geven van de dans workshops binnen de muren van ELKER/ Portalis waren van cruciaal belang op het artistieke proces.

'The building was grey. Concrete. Hard. Gates.

A beep for every door that would open. The beeping would make me uncomfortable. The feeling of a lock tightening. The high -pitched noise synonymous with containment. It was quiet, but echoesd of their voices and energy vibrated through the corridors. Protocol. There were rules that you felt, but also in a way not strategic, and maybe more convenient.'

— uit *Het Hele Werk*, door Olympia Kotopoulos.

Matija Franjes ontwierp op basis van onze ervaringen bij ELKER/ Portalis de kostuums voor de voorstelling.

Kunstenaarscollectief WERC ontwierp de visuals en het scenografieconcept. Zij zijn gespecialiseerd in de verbinding tussen digitale media en de fysieke wereld. Voor de vertaling van het concept en de uitvoering van de scenografie werkte WERC samen met lichtontwerper Wil Frikken en geluidstechnicus Merijn Boers.

Judith Blankenberg is dramaturg en schreef samen met Veerle de tekst op basis van een bewerking van het boek van Coetzee.



Publiek

Life & Times kwam tot stand in co-creatie met een sociaal-maatschappelijke partner. Het was onze ambitie om het artistieke proces en het engagement met de sociale partners elkaar te laten versterken. Beiden hebben hun eigen specifieke methodiek. Door deze facetten evenwaardig en van meet af aan in het creatief produceren te implementeren kwam deze vruchtbare kruisbestuiving tot stand.

Deze samenwerking en de impact daarvan op het creatieve proces en de participanten maakten we zichtbaarder. Niet alleen de uiteindelijke voorstelling kreeg een exclusieve focus als meetbaar eindresultaat van een creatief proces, maar het project nam meerdere artistieke uitingsvormen aan zoals *FishTalks* en *Het Hele Werk*. Deze flexibele vorm kenmerkt de artistieke overtuiging van ShELFISH.

We creëerden voor de 'reguliere' voorstellingen een specifieke publieksopstelling. We vonden intimiteit en directheid belangrijk, ook omdat we met het publiek in een aantal theaters een nagesprek wilden voeren (vooral met vertegenwoordigers van bepaalde doelgroepen zoals jongeren, jeugdzorgprofessionals, jeugdzorgbeleidsmedewerkers) waarbij iedereen inbreng kon hebben.

We wisten dat deze keuze zekere beperkingen op de hoeveelheid publiek zou hebben, maar dat de impact van de theaterervaring erdoor zou worden versterkt.

Geschreven publieksreacties aan de jongeren:

'Bijzonder knap en dapper dat je je stem hebt laten horen'.

'Voor elke onmogelijkheid bestaat er een droom. Blijf dus hopen van een hoopvolle toekomst'

Fish Talks

Vanuit ons maatschappelijk engagement willen wij mensen met diverse achtergronden betrekken bij en bereiken met onze activiteiten. Dit doen wij niet exclusief rond onze theaterprojecten, maar op verschillende manieren en in verschillende fases van ons werkproces.

Met een wervingscampagne trokken we negen personen aan die op drie (online) momenten tussen maart en mei 2021 contact hadden met het artistieke team van ShELFISH. Met de groep bespraken we de thematiek van de voorstelling, de artistieke visie en hoe het verhaal op publiek overkomt. Deze manier van verbinden met publiek is ons erg goed bevallen. De mate van betrokkenheid en inzet van deze groep mensen vonden we lovenswaardig en inspirerend. Het heeft ons waardevolle inzichten en perspectieven geboden.

Dit experiment werd gevolgd door de Rijksuniversiteit Groningen in het kader van 'Proeftuin Nieuw Publiek', een onderzoek van Stichting Kunst & Cultuur naar nieuwe mogelijkheden voor culturele organisaties in Noord-Nederland om een nieuw publiek aan te trekken.

Deze waardevolle bijdrage van een geselecteerd groepje nieuw publiek is door een journalist van Theater050 gevolgd en in een mooie verslaglegging opgeschreven en online gepubliceerd.

Het Hele Werk. – boek

Rondom de voorstelling *Life & Times* stelden we een boek samen met een verslag van het tot stand komen van de bijzondere samenwerking met een aantal jongeren uit een jeugdzorginstelling in Groningen.

Het Hele Werk-boek is een uitgave van ShELFISH i.s.m. Proeftuin Nieuw Publiek, Grand Theatre, ELKER/ Portalis en Studio Wouter van Tilborg.

Tijdens het &Society programma van Noorderzon Festival presenteerde ShELFISH op 19 augustus 2022 de publicatie van *Het Hele Werk*- boek.

‘ShELFISH van Veerle van Overloop houdt het boek ten doop op het &Society programma. Het is een verslag van een jarenlange zoektocht en bijzondere samenwerking met een aantal jongeren uit een gesloten jeugdzorginstelling in Groningen. Eerder schreven we al enkele verslagen over dit uitzonderlijke project. Op bepaalde momenten in het maakproces werden belangstellenden uitgenodigd om mee te praten en te denken.’ Dio van Velden- Theater050

De nationale spreiding vanuit een producerende organisatie in het noorden is en blijft één van de grote uitdagingen voor de komende jaren.

De realiteit van overaanbod en -productie en daardoor beperkte afname door de reguliere podia plus de nog steeds voelbare gevolgen van de Covid-crisis motiveerde ons om nieuwe presentatievormen en mogelijkheden te onderzoeken.

Uiteraard was de impact van twee jaar Covid-pandemie op onze jonge organisatie met een nog op te bouwen naamsbekendheid groot. Maar zoals eerder gezegd, onze compacte en flexibele structuur gaf ons ook ruimte voor experiment binnen de beperking, waardoor we niet stil bleven zitten en kunnen terugblikken op een aantal mooie resultaten.

- Lokaal vergrootten we onze zichtbaarheid door de samenwerking met sociale partners en deze samenwerking ook naast de uiteindelijke voorstelling met de buitenwereld te delen middels *Fish Talks* en publicatie *Het Hele Werk* als nevenactiviteiten tijdens de creatie van *Life & Times*.
- De verbinding met Grand Theatre leverde een impuls op voor het bespelen van vlakke vloer podia in Nederland
- We vergrootten onze zichtbaarheid in de noordelijke regio door onze samenwerking met Stormram met een tournee van *Life & Times*, die ook volgend seizoen verdergaat.
- We streven naar een duurzame verbinding en relatie met de presentatieplekken opdat we met verschillende projecten meerdere jaren kunnen terugkomen. Deze relatie bouwen we op aan de hand van een creatieresidentie te koppelen aan een presentatie, zoals bij *Life & Times* in Pianofabriek Brussel.

Publieksbereik

		<u>capaciteit</u>	<u>Bezetting %</u>
15-02-22	Tijdens Fish Talk- GrandTheatre	9	60
01-03-22	TijddensFish Talks - Grand Theatre	9	60
29-03-22	Tijdens Fish Talks - Grand Theatre	9	60
07-04-22	toonmoment Pianofabriek Brussel	15	70
23-04-22	openbare repetitie Moving Futures festival – Grand Theatre	30	60
06-05-22	Try-out – Grand Theatre	41	80
07-05-22	Première – Grand Theatre	50	100
08-05-22	Grand Theatre	40	90
11-05-22	Kikker/ Utrecht	25	33
24-05-22	Corrosia / Almere	26	33
04-06-22	Odeon / Zwolle	43	57
19-08-22	boekpresentatie NoorderzonS	50	100
29-10-22	Grand Theatre	42	84
23-11-22	Koornbeurs / Franeker (ism Stormram)	22	55
28-01-23	Molenberg / Delfzijl (ism Stormram)		
04-02-23	Theater Sneek (ism Stormram)	36	80
15-23	DNK, Assen	52	86

Middelen en kanalen

We werkten samen met beeldmaker Lex Vesseur en fotograaf Niels Knelis Meijer om herkenbare promotiemateriaal te ontwikkelen. Dit resulteerde in prikkelende trailervideo's en een levendige set scènefoto's die we hebben ingezet ter promotie van de voorstelling. Ook schreven we aansprekende promotieteksten, waarvan we delen konden gebruiken als content op social media en voor in nieuwsbrieven. Al deze promotiematerialen voor de voorstellingen hebben we voor het eerst gebundeld in een online perskit, beschikbaar gesteld via onze website en meegezonden met persberichten.

Verder creëerden we tijdens verschillende fases in het maakproces digitale content die we gemakkelijk konden inzetten via onze eigen kanalen, maar ook via de kanalen van betrokkenen, makers en partners. Zo plaatsten onze makers tijdens residenties en repetities dagelijks foto's en video's op Instagram en Facebook, wat voor een real-time interactie met onze volgers zorgde. Deze manier van werken daagden onze makers uit om meer bewust te zijn van de communicatieve waarde van verschillende stappen in het creatieproces. Onze makers deelden deze berichten vervolgens weer met hun eigen achterban.

Ook investeerden we in onze perscontacten, met als resultaat dat zij naar voorstellingen kwamen kijken.

‘Vluchtelingen, zelfmoord, globalisering, ontheemding, moderne kluizenaars en nu jongeren in de jeugdzorg - het zijn geen lichte onderwerpen die Van Overloop in haar werk als maakster aankaart, sinds ze in 2016 haar regiedebuut maakte. Ze had er toen al een lange carrière als actrice (bij onder meer Noord Nederlands Toneel en Club Guy & Roni) op zitten. Inmiddels is ze fulltime theatermaker en heeft ze haar eigen productiestructuur: ShELFISH. “Ik kan waarschijnlijk alleen maar iets maken over iets wat me heel erg bezighoudt”, zegt Veerle Van Overloop. ’ - DVHN op 6 mei 2022 door Job van Schaik.



Life & Times werd gemaakt door:

Concept/regie: Veerle Van Overloop

Workshops: Olympia Kotopoulos, Veerle van Overloop

Choreografie/performers: Olympia Kotopoulos & Matija Franjes

Voice-overs: de jongeren L., L., R., E., A. en Veerle Van Overloop

Geluidsontwerp/compositie: Niels van Dam & Fons Herder

New media art installation: WERC

Tekst: 'Life & Times of Michael K.' van J.M. Coetzee

Bewerking: Veerle Van Overloop & Judith Blankenberg

Dramaturgie: Judith Blankenberg

Kostuums: Matija Franjes

Lichtontwerp: Wil Frikken

Techniek: Wil Frikken & Merijn Boers

Publiciteit: Karlijn Vermeij

Campagnebeeld: Wouter van Tilborg

Beeldmateriaal: Lex Vesseur, Niels Meijer

Productie: Myrthe Boshart

Zakelijk management: Frits Selie

Met grote dank aan Pieter Smit, Albert van der Ploeg, Tjeerd van Dekken, Klaas Reis, Bregje Kneepkens en alle betrokken medewerkers van Portalis/Elker.

Life & Times werd geproduceerd en gepresenteerd door ShELFISH i.s.m. WERC en in coproductie met Grand Theatre Groningen en Pianofabriek (Brussel)

Grote dank aan onze *Fish Talk* deelnemers: Tom, Carin, Jacqueliën, Luuk, Hans, Heleen, Neeltje, Marike, Maria, Rien, Rita, Manon, Heleen, Leonie, Alisa.

We hopen met deze verantwoording een zorgvuldig beeld te hebben gegeven van de realisatie van *Life & Times*. Wij danken VSB fonds nogmaals voor de toegekende bijdrage. Vanzelfsprekend beantwoorden we graag eventuele vragen en lichten het bovenstaande nader aan u toe.

